

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Kiss Tamás Lajos pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Gulyás Gábor ügyvéd által képviselt I.r., II.r., III.r., és IV.r. alperesek ellen baleseti kártérítés iránt a Pest Megyei Munkaügyi Bíróságnál 5.M.872/2003. szám alatt megindított és másodfokon a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.21.379/2008/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.21.379/2008/6. számú ítéletének azon rendelkezését, mellyel a felperes 2.000.000 (kettőmillió) forint nem vagyoni kártérítési igényét meghaladó kereseti kérelmét elutasította, hatályon kívül helyezi, e körben a Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 5.M.872/2003/63. számú, 64. és 70. sorszám alatt kijavított, 71. sorszám alatt kiegészített ítéletét megváltoztatja, és arra kötelezi az I.r. alperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg a felperesnek további 2.000.000 (kettőmillió) forint nem vagyoni kártérítést.

A Pest Megyei Bíróság ítéletének a keresetpótló járadékra, illeték- és perköltség viselésre vonatkozó rendelkezését a Pest Megyei Munkaügyi Bíróság kijavított, kiegészített ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezi, e körben a Pest Megyei Munkaügyi Bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Egyebekben a Pest Megyei Bíróság ítéletét nem érinti.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt nap alatt 600.000 (hatszázezer) forint együttes első és másodfokú eljárási rész költséget a dr. Szigeti Júlia pártfogó ügyvéd díjaként, míg az államnak - felhívásra - 720.000 (hétszázhuszezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási részilletéket.

A felülvizsgálati eljárásban felperes oldalán felmerült dr. Kiss Tamás pártfogó ügyvédi díját az alperes viseli.

A hatályon kívül helyezett rendelkezés vonatkozásában a felperes felülvizsgálati költségét 10.000 (tízezer) forintban, a felülvizsgálati eljárási illetéket 28.800 (huszonnyolcezer-nyolcszáz forintban) állapítja meg.

I n d o k o l á s :

A kőműves szakmunkás szakképzettségű felperes írásbeli munkaszerződés nélkül segéd munkásként 2002. októberében az I.r. alperes alkalmazásában állt napi 3.000 forintos munkabérrel. A felperest 2002. október 24-én az I.r. alperes telephelyén üzemi

baleset érte: egy teherautó rakodása közben a platóról leesett. A balesetből eredően munkaképesség-csökkenésének mértéke véglegesen 100 %. 2002. október 24-étől 2003. január 24-éig I. csoportú, ezt követően II. csoportú rokkant.

A Pest Megyei Bíróság jogerős, a Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 5.M.872/2003/34. számú közbenső ítéletét megváltoztató 8.Mf.25.035/2005/8. számú közbenső ítéletében az I.r. alperes 80 %-os mértékű felelősségét állapította meg a felperes 2002. október 24-én bekövetkezett balesetéből eredő károk tekintetében.

A Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 64. és 70. sorszám alatt kijavított, és 71. sorszám alatt kiegészített 5.M.872/2003/63. számú ítéletében megállapította, hogy a II., III., és a IV.r. alperest a felperes 2002. október 24-én bekövetkezett munkabalesetéből eredő kárért 80 %-os mértékű felelősség terheli egyetemlegesen mögöttes felelősségük alapján. Kötelezte az I.r. alperest tizenöt napos határidővel 7.155.540 forint, és ebből 2.135.999 forint után 2005. május 25-étől a kifizetésig járó törvényes késedelmi kamata, 2008. január 10-étől minden hónap 10-éig havi 40.000 forint járadék, továbbá 360.000 forint együttes első-, és másodfokú perköltség megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte az I.r. alperest az állam javára 93.746 forint előlegezett költség, és 462.000 forint illeték megfizetésére. Megállapította, hogy amennyiben az I.r. alperes a megadott határidőben nem tesz eleget a fenti kötelezettségének, és az ellene vezetett végrehajtás nem vezet eredményre, a II., III., és a IV.r. alperes egyetemlegesen köteles megfizetni a felperesnek a fenti összegeket. Megállapította továbbá, hogy az ítélet 2.135.999 forint erejéig előzetesen végrehajtható.

A munkaügyi bíróság az Mt. 177. § (1) bekezdés alapján kötelezte az I.r. alperest a felperes elmaradt jövedelmének az Mt. 183. § (1) bekezdés szerint járadékként történő megfizetésére. A felperesnek az I.r. alperesnél elért munkabére összegét a felperes nyilatkozata alapján állapította meg havi 66.000 forintban. Figyelemmel volt továbbá a KSH-nak a teljes munkaidőben foglalkoztatott segédmunkások országos havi bruttó átlagkeresetére vonatkozó kimutatásában foglaltakra is, valamint a felperes részére kifizetett rokkantsági nyugdíj összegére. Mindezekre tekintettel a felperes 2002. október 24-étől 2005. december 31-éig előterjesztett havi 40.000 forint, 2006. január 1-jétől pedig 50.000 forint járadékigényét nem tartotta eltúlzottnak, így ennek alapulvételével a kármegosztás arányát is figyelembe véve 2005. december 31-éig havi 32.000 forint, 2006. január 1-jétől havi 40.000 forint járadékot ítélt meg elmaradt jövedelem címén, míg 2002. október 24-étől 2007. november 27-éig 2.135.999 forintot lejárt járadékként.

Az Mt. 177. § (2) bekezdés alapján ítélte meg a felperes által a kármegosztás arányát is figyelembe véve igényelt 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítést arra hivatkozással, hogy a felperes a 29

éves korában bekövetkezett balesete következtében véglegesen 100 %-os mértékben munkaképtelenné vált, maradandó testi sérülésein túlmenően súlyos pszichés elváltozásai alakultak ki, melyek életvitelét szinte minden területre kiterjedően negatív irányban befolyásolják.

Az Mt. 181. § (1) bekezdés alapján ítélte meg a munkaügyi bíróság 19.541 forintot a felperes házastársának kórházi látogatása kapcsán felmerült útiköltségként a kármegosztást is figyelembe véve.

Az alperesek fellebbezése folytán a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.21.379/2008/6. számú ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az I.r. alperest terhelő 7.155.540 forint marasztalási összeget 2.019.541 forintra leszállította. A felperes járadék iránti keresetét elutasította. Az I.r. alperest terhelő perköltség-fizetési kötelezettséget 360.000 forintról 100.000 forintra, az illeték összegét 462.000 forintról 120.000 forintra leszállította. Az I.r. alperest arra kötelezte, hogy a pártfogó ügyvéd részére fizesse meg az elsőfokú ítéletben előírt határidőben a perköltséget. Egyebekben az elsőfokú ítéletet nem érintette. Az I.r. alperest kötelezte 120.000 forint fellebbezési eljárási illeték állam javára, míg 50.000 forint másodfokú perköltség pártfogó ügyvéd részére történő megfizetésére.

A megyei bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette, miszerint az 1973. július 9-én született felperes 1987. szeptember 1-jétől 2001. május 16-áig terjedő idő alatt 7 év és 321 nap szolgálati időt szerzett. Havi átlagkeresetének összege 39.625 forint volt. A I. csoportú rokkantságára tekintettel 25.360 forint havi rokkantsági nyugdíjat állapítottak meg részére 2002. október 24-étől, amely folyamatosan emelkedett. A felperes 2003. január 25-étől II. csoportú rokkant.

Az O. 2005. áprilisi pszichiátriai véleménye szerint a felperes memória-kiesése oldódóban van, neurológiai státusában változás nem következett be. A felperes gyógycipőt és lábszármegátlót használ.

Az elsőfokú bíróság által 2007. július 6-ai keltezéssel beszerzett orvosszakértői vélemény szerint a felperes akként nyilatkozott személyesen, hogy kb. 5-6 évig dolgozott, és ez idő alatt öt-hat munkahelye volt. 2000-ben dolgozott utoljára. A baleset előtti életmódját elmarasztaló, negatív jelzőkkel illette.

Az így kiegészített tényállás mellett a másodfokú bíróság részben tévesnek ítélte az elsőfokú bíróság érdemi döntését.

A megyei bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felperesnek volt-e, és milyen összegű keresete az alperesnél az elszenvedett munkabaleset következtében. Ennek érdekében azt értékelte, hogy a felperes a baleset előtt milyen átlagkeresetet ért el. Erre a rokkantsági nyugdíjat megállapító határozatban volt adat, illetve a felperes alperes által nem cáfoltt nyilatkozata állt rendelkezésre, mely szerint az október hónapban a balesetig végzett 2-3 hetes munkavégzés alatt napi 3.000 forint nettó munkabért kapott az alperesnél. Ugyanakkor nem látta bizonyítottnak a megyei bíróság, hogy a balesetig a felperes folyamatos munkát végzett volna, és

ezért ilyen mértékben érte volna elmaradt kereset miatti kár. A rokkant nyugdíjat megállapító határozat szolgálati időre vonatkozó tényadataiból, és a felperesnek az igazságügyi orvosszakértő előtt tett nyilatkozatából egyértelmű, hogy csak időszakonként dolgozott, és jutott keresetnek. A teljes figyelembe vehető 1987. és 2001. közötti szolgálati időből megállapíthatóan a felperes havi átlagban két hetet, azaz évi hat hónapot dolgozott ténylegesen. Az így elért átlagkereset vehető figyelembe a kártérítés alapjaként, melynél értékelni kell a 80-20 %-os kártérítési arányt is.

Erre tekintettel a megyei bíróság nem látta bizonyítottnak, hogy a felperes a rokkantsági nyugdíj összege felett szenvedett volna elmaradt kereset tekintetében kárt, annál is inkább, mert a nyugdíjat minden hónapban megkapta, és annak összege a megállapításakor számított átlagkereset 64 %-a, amely évente jogszabály szerint növekszik. Ezért a megyei bíróság a felperes elmaradt kereset iránti kérelmét elutasította.

Nem érintette a fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezést a kórházi látogatással kapcsolatban felmerült útiköltség vonatkozásában.

A nem vagyoni kár vonatkozásában sem osztotta a megyei bíróság az elsőfokú bíróság álláspontját. Megállapította, hogy a 29 évesen balesetet szenvedő felperes kőműves szakmunkásként a jövőben nem fog tudni végezni munkát. Járásában súlyosan nehezített, azonban önmaga ellátásában nem korlátozott, e téren segítségre nem szorul. Korlátozottsága súlyemelésnél, sportolásnál, táncolásnál is jelentkezik. Az orvosszakértő szerinti pszichés elváltozásként értékelt organikus pszichoszindróma (amely a felperes életvitelét negatív irányban befolyásolja, és kapcsolatteremtési képességét is negatívan érinti) azzal összefüggésben is megállapítható, hogy a felperes által is elismerten a balesete előtt italozó életmódot folytatott, és az orvosszakértői véleményben foglaltak szerint változatlanul fogyaszt alkoholt a felperes.

Az eset összes körülményei alapján a megyei bíróság 2.000.000 forintban látta megállapíthatónak a kármegosztást is figyelembe véve a felperes nem vagyoni kárát, amely a balesettel összefüggésben alkalmas az őt ért kár kiegyenlítésére.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet az Mt. 183. § (2) bekezdésébe ütközik. Munkaképességét érintően egészségkárosodása a baleset előtt nem volt, tehát legalább a minimálbért kitevő rendszeres jövedelmet szerezhetett volna. Ezen jövedelem elmaradása közvetlenül az üzemi balesettel okozati összefüggésben áll. A 32.000 forint rokkantsági nyugdíjból pedig megélni nem tud.

A jogerős ítélet az Mt. 177. § (2) bekezdésébe is ütközik véleménye szerint, mivel a megítélt nem vagyoni kártérítés összegénél nem értékelték kellő súllyal a balesettel összefüggésben elszenvedett sérüléseket, az ezzel összefüggésben mozgásában és életvitelében jelentkező korlátozottságot.

Sérelmezte, hogy a jogerős ítélet nem az Mt. 179. § és 152. § szerint számította az elmaradt jövedelmét.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában tartására irányult.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

Az Mt. 177. § (2) bekezdés alapján a munkáltató által viselendő nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál - a bírói gyakorlat szerint - figyelemmel kell lenni a nem vagyoni sérelem jellegére és mértékére, az életvitel megváltozásának megnyilvánulási módjaira, a sérelmet szenvedett személy korára és életkörülményeinek alakulására, a személyhez fűződő jogok sérelmének kihatásaira.

Az alapiratoknál 55. sorszám alatt elfekvő igazságügyi orvosszakértői lelet és vélemény szerint a felperes 100 %-os munkaképesség-csökkenése baleseti eredetű és végleges. A felperesnél a baleset eredményeként alakult ki az organikus pszichoszindróma fokozott paranoid készenléttel, paralógiával, helyenként kritikátlansággal, asszociálizáció kifejezett zavarával. Mindezen pszichés elváltozások az életét negatív irányban befolyásolják, kapcsolatteremtési képessége az átlagostól várhatóan alulmarad. Járásának, mozgásának beszűkülése a jobb lábfej bénulása okán kifejezett mértékű, állandó gyógyászati segédeszköz viselésére van szükség, ez életvitelét ugyancsak negatív irányban befolyásolja: a gyaloglásban kifejezetten gátolja, a kerékpározásban enyhe korlátozást jelent, a motorozást és gépkocsi vezetéset, súly emelését és mozgatását, sportolást, táncolást, szakmai átképzését kifejezetten negatív irányban befolyásolja. Eredeti kőműves szakmájában munkát végezni nem tud. A felperes agyi keringésjavító gyógyszerek, nootropikumok és antiepilexikumok szedésére szorul.

A szakvélemény szerint tehát a felperesnél az organikus pszichoszindróma a baleset eredményeként alakult ki, alaptalan tehát a másodfokú ítélet azon megállapítása, hogy ez összefüggésbe hozható lenne a baleset előtti felperesi italozó életmóddal. A kialakult pszichés elváltozások pedig életvitelét, kapcsolatteremtését negatívan befolyásolják. Ehhez társul az élet minden területén jelentkező mozgáskorlátozottság, állandó gyógyászati segédeszköz használat. A felperes 29 évesen szenvedte el a 100 %-os munkaképesség-csökkenést eredményező üzemi balesetet, amelynek következtében eredeti szakmájában munkát végezni nem tud. Állapotában azonban a peres eljárás alatt annyi javulás következett be, hogy 2003. január 25-étől II. csoportú rokkant, tehát önmaga ellátásra képes.

A fentiekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a kialakult bírói gyakorlat alapján 4.000.000 forintot talált arányban állónak a felperest ért nem vagyoni hátrányok kompenzálására. Ezért a jogerős ítéletet nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezését a

Pp.275.§.(4)bekezdés alapján hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéleti rendelkezést helyben hagyva.

Az Mt. 178. § (1) bekezdés alapján a munkaviszony körében elmaradt jövedelem megállapításánál (többek között) az elmaradt munkabért kell alapul venni, amelyet az Mt. 179. § (1) bekezdés szerint a munkajogi átlagkereset számítására vonatkozó szabályok (152. §) alapján kell figyelembe venni.

A perbeli esetben a bíróságok tényként állapították meg, hogy a felperes 2002. októberében 2-3 hetet állt az alperesnél munkaviszonyban. Ezért az Mt. 152. § (7) bekezdés alapján átlagkeresete a távolléti díjával, azaz az Mt. 151/A. § (1) bekezdésben foglaltak szerint személyi alapbérével, vagyis napi 3.000 forinttal számítandó. Jogellenes tehát a másodfokú bíróság azon megállapítása, mely a felperes megszerzett szolgálati ideje, és az alperesnél eltöltött munkaviszony időtartama, és ehhez viszonyítva a rendszeresen emelkedő rokkantsági nyugdíja alapján - konkrét számítások nélkül - a felperes baleset következtében elmaradt jövedelme hiányára vonatkozott. Ezért a Legfelsőbb Bíróság a járadékra vonatkozó másodfokú ítéleti rendelkezést a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a bizonyítási teher szabályainak megfelelően, a pontos kereset tisztázását követően (a felperes a felülvizsgálati eljárásban a mindenkor minimálbérrel kérte járadékát számítani) az Mt. 152. §-ban foglalt átlagkereset-számítási szabályokat, valamint az Mt. 182. §-ban foglaltak szerint a megtérült jövedelmet figyelembevevő, az Mt. 183. §-ban foglalt járadék megállapítási szabályok alapján, a Pp. 221. §-ban foglalt indokolási kötelezettségnek is eleget téve, a konkrét számításokat is tartalmazó határozatot kell hozni a felperes lejárt, és jövőre nézve járó elmaradt jövedelem címén előterjesztett keresetéről.

A felperest az első-, a másodfokú, és a felülvizsgálati eljárásban pártfogó ügyvéd képviselte, akinek díját az első-, és másodfokú eljárásban a nem vagyoni kártérítésre vonatkozóan pervesztes I.r. alperesnek a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kell viselni. Ennek összegét a Legfelsőbb Bíróság az első-, másodfokú eljárásra irányadó 7/2002. (III.30.) IM rendelet 5. § (3), (5) bekezdés és a 32/2003. (VIII.22) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) pontja alapján állapította meg.

A Legfelsőbb Bíróság az előtte folyó eljárásban felmerült pártfogó ügyvédi díj vonatkozásában a Pp. 78. § (1) bekezdés és 87. § (2) bekezdés alapján a 2003.évi LXXX. törvény 11/A. (1), (3) bekezdés szerint rendelkezett.

Az első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárás részilletéket az ügyben még irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 3. § (3) bekezdés és 15. §-a alapján az I.r. alperes viseli.

Budapest, 2009. november 25.

**Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Sztojkoné dr.Hajdu Edit
s.k.előadó bíró, dr.Mészárosné dr.Szabó Zsuzsanna s.k. bíró**

A kiadmány hitelével:

Nné

tisztviselő